

№ 4 (25977)

РÆСТДЗВИНАД

Газет цæуын райдытта 1923 азы 14 мартыйы — газета издаётся с 14 марта 1923 года

2024 азы 13 январ — тъæнджы мæйы 13 бон, сабат

Аргъ 10 сомæ

КАСУТ НОМЫРЫ:

2 РЦИ-АЛАНИЙЫ
СОЦИАЛОН-ЭКОНОМИКОН УАВÆР

3 ТЕМАТИКОН ФАРС
“Хурзæрин”

4 СПОРТИВОН ФИДИУÆГ
Хъæбысхæст

Цæттæдзинад

Æвзонг æфсæддонтæ

РЦИ-Аланийы Сæргълаууæг Сергей МЕНЯЙЛО бæрæг кодта Æвзонг æфсæддонтæ республикон хæдзар. Уым скотдай райдайн хæстон цæттæдзинады курсытæ.

Тренинджы архайдтой 90 адæймаджы бæрц, сæ кармæ гæсгæ уыдысты дыууæ къорды: 8 азæй 12 азмæ æмæ 13 азæй 17 азмæ. Фæзтыл æвзонг æфсæддонтæ æвдыстой артын æмæ тактикон цæттæдзинады æууæлтæ, тæхæн аппараттæ хæрдмæ суадыны, медицион фыццаг æххуыс бакæныны ма-

хæй. Сергей Меняйлоы ныхасмæ гæсгæ, Фыдыбæстæмæ уарзондзинад фæзыны скъолайы. “Мах, хистæртæ, фæсивæдмæ хуымæг нæ истори дæт-тæм, дзурæм Фыдыбæстæ хъæхъæнджыты тыххæй, патриотон мæдзæлтæм сæ хонæм. Æвзонг æфсæддон абон иæ истори раст у. Цы зондзинадтæ,

дзæлтæ. Зондамонджытæ сын уыдысты райдайн хæстон цæттæдзинады раззагдæр инструктортæ.

Ахуыргæнæн кълæстæ фенгæйæ, Сергей Меняйло аныхас кодта æвзонг æфсæддонтимæ. Уыдон радзырдтой сæ службæйы, градйнаг хæсы, патриотон хъомылады ты-

фæлтæрдзинад дзы исут, уыдон тынг ахсджиаг сты”, — загъта республикæйы Сæргълаууæг.

Цæгат Ирыстоны Æвзонг æфсæддонтæ кусты 2016 азæй фæстæмæ. Районты ис 9 ынагæттон хайады, 739 æвзонг æфсæддон къорды. Æдæппæтæй сты 18 мин æвзонг æфсæддонны.

Нæ уацхæссæг

Хъæуон хæдзарæд

Æхсыры нырыккон завод

Уалдæдджы Мæздæджы районы скусдæн, мин квадратон метры фæзуатыл чи æрбынаттон уыдзæн, ахæм æхсыры нырыккон завод. Ацы инвестицион проект фадат радгæн цæгатирстойнаг æхсыры продукцийы рауагд фæфылдæр кæнынаг. Мæздæджы конд ирон цыхт, æхсыры сæртæ, къæдор, туаг æхсыр, йогурты алы хуызтæ æмæ æхсыр фæзындысты дукантты тæрхæджытæ.

Фыццагдæр, хомæг исдысты бынæттон фос-дарджытæй, æхсыр лас-дысты æрмæст районтæй нæ, фæлæ æппæт регион-тæй дæр. Цæттæ продук-ци æфснайд цæудзæн уа-залгæнæн ифтонгæрæтти-мæ сæрмагонд цехты. Ны-ридæгæн уал уыцы ку-сæнгæртæн сæ 80 про-центы сты бынаты. Завод куы скуса æппæт хъу-рæтæй, уæд продукци дæтдзæн 50 тоннагæй бæрц суткæмæ.

Хæрзæд æмæ хæрзхæд æхсыры продукци уæй кæндзысты Ирыстоны æмæ Уæрæсейы алы рæ-ты. Урсаг тагд сæфы, иу-дæдджы санитарон домæ-н-тæ æххæст кæнын хъæуы, иæ хæрзхæддзинад ног дыгд æхсырæй лаборатори-йы бæрæг кæндзысты. Уый фæстæ та кæсдысты

ГУГКАТЫ Жаннæ

Бæрæгбон

Мыхуыры бонæ кæдæн

Уæрæсейы Федерацийы Сæйраг Советы Президи-умы уынаффæмæ гæсгæ 1991 азы 13 январæй нырмæ æрвылаз æппæт бæстæйы дæр бæрæгбонд цæуы Мыхуыры бон. 1703 азы 13 январы мыхуыры фæзынд фыццаг уæрæсейæг газет “Ведомости”.

Дзæуджыхъæуы Национ музейы кадджын уавæры сбæрæг кодтой Уæрæ-сейы Мыхуыры бон. Ар-хайдта дзы РЦИ-Аланийы Сæргълаууæг Сергей МЕНЯЙЛО. Уый арфæ ра-кодта республикæйы дзыллон хабархæссæг фæрæзты минæвæрттæн сæ профессион бонæ фæдыл.

— Сыхас канд информа-ци нæ дæттут, фæлæ рухс кæнут нæ царды алы фæ-зилæнтæ дæр. Сыхас стут нæ республикæйы размæ-цыды фæрæзтæ иæ алы къабазы дæр, — загъта Сергей Меняйло.

Æрвылазон конкурс

“Хуыздæр журналистон куыст”-ы цалдæр номина-цийы сбæрæг кодтой уæ-лахиздзауты. Республи-кæйы Сæргълаууæджы номæй хорзæхджын æр-цыдысты дипломтæ, зæр-дылдарæн нысантæ æмæ æхцайы премитæй. Уыдо-ны ‘хсæн сты: **Нæжуысаты Бæллæ** (национ телеуыны-над), **Черчесты Зæринæ** (радио “Алани”), **Церекаты Артур** (газет “Слово”), **Гуыбыраты Зæлиня** (га-зет “Северная Осетия”) æмæ иннæтæ.

ГÆБУАТЫ Галинæ
Кæм сиса
ХЪАЙЫРТЫ Дианæ

Республикæйы Сæргълаууæджы арфæ — ЧЕРЧЕСТЫ Зæринæйæн

Æмбырд

Культурон бынтæм — уæлдай цæстдард

РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдар ДЗАНАЙТЫ Барис цы æмбырд скотда, уым ныхас рауад республикæйы фæзуаты культурон бынтæ бахъæхъæныны фарстатыл.

Раздæр уал байхуыс-той республикæйы Культурон бынты объекттæ хъæхъæныны æмæ сæ пайда кæныны комитеты сæрдар Гæлуаты Ацæ-мæзмæ. Иæ ныхасмæ гæсгæ, Уæрæсейы адæм-ты культурон бынты объекттæй пæддзахадон хыгды сты 690 культурон цыртдзæвæны. Уыдонæй 411 сты федералон ахадындынады, 278 та — регионалон ахадынды-надимæ. Республикæйы ма рабæрæг кодтой 1275 культурон объекттæ.

Дзанайты Барис куыд фæбæрæг кодта, афтæ-мæй республикæ хъæздыг у культурон, архитектурон, историон цыртдзæвæн-тæй. “Фæстаг рæстæг рæ-зы туризм, нæ уазджытæ æхсызгонæй цæуынд нæ адæмы этнокультурон бынтæ фенынмæ. Мах хæс у уыдон фидæны фæлтæр-тæн бахъæхъæныны. Ала-нийыл саргъуыды 1100 азы кадæн стыр куыст бакод-там, фæлæ ма уæддæр бирæ фарстатæ баззæд, хуымæг сæ алыг кæнæм. Объектты уавæр хуымæг дзуапп дæтта æппæт до-мæнтæн, сæйрагдæр та — нæ хъæздыг историон”, — загъта Хицауады Сæр-дар.

Республикæйы культу-рон бынтæ бахъæхъæны-ны тыххæй стыр куыст цæ-уы, объектты арæнтæ бæ-рæг кæнынц, сæ алфам-былай цы хъæхъæнæн бынæттæ ис, уыдон фи-даргонд цæуынд. Уыцы рæттты арæстæдтæ ма “руадзыныл дæр архайы комитет.

Хицауады Сæрдар рай-онты разамонджытæн ба-

чамыдта Хицауады Сæр-дар.

Уæлдай æргом аздæх-той культурон бынтæ тури-стон маршруттæм ба-хæссынмæ. Туризмы фарстатæн бæрзонд **Кочи-ты Сослан** куыд радзыр-та, афтæмæй 2022 азы фидаргонд æрцыд национ маршрут “Ирыстон фæ-

бæрттæй, туристтæ сæхи куыд хуымæг дарой, уы-дæттæй. Санитарон уавæр хуымæг кæддæриддæр уа нывыл. Се ‘нæндззинад-мæ гæсгæ сæ авналæнтæ цыбыр кæмæн сты, уыцы адæмæн саразын хъæуы æппæт фæдæттæ, исто-рион бынæттæм сæ бон бацæуын куыд уа, афтæ.

Туристон маршруттыл цы архитектурон объекттæ ис, уыдонæн саразын хъæуы иумæйаг код.

Культурон бынты æнæ-хицау объекттæн радтын хъæуы исбонæ хъæуытты бартæ, уыдæттæ хауынц районы разамонджытæм. Хуымæг 2024 азы кæрон-мæ, уыцы куыстытæ кæ-ронмæ ахæццæ кæной. Профилон комитет æмæ Экономикон рæзты мини-страд хуымæг уыцы бæ-рæггæнæн бахæссой бы-нæттон хицауады куысты ахадындынад бæрæг кæ-ныны хыгдмæ.

Нæ уацхæссæг

Рахизфарсы районæй

Скъола — цæттæ

Бруты 200-бынатон скъолайы арæстæд кæронмæ ахæццæ. Нæ республикæйы Хъæуон хæдзарæд æмæ хойрадджы министрæды пресс-службæйы хъусынгæни-нагмæ гæсгæ, ахуыргæнæдон æрбынаттон Советон уынджы 80-æм бастыхайы.

Предметон къæбæзтæм лæтты ахуырадæн ам са-рæзтой æппæт уавæртæ. Предметон къæбæзтæм лæтты ахуырадæн ам са-рæзтой æппæт уавæртæ. Скъоламæ ‘вахс ис во-лейболон, баскетболон æмæ футболон фæзтæ, стæй дугъ кæнынæн фæн-даг. Ахуыргæнæдон са-рæзтой нæ республикæйы пæддзахадон программæ “2020-2025 азы хъæуон фæзуæтты комплексон рæзт”-мæ гæсгæ.

Нæ уацхæссæг

Нымæцтæ

Сидзæртæ — къаддæр

Цæгат Ирыстоны сидзæр сывæллæтты хæдзары 2023 азы кæрон уыдис 100 сабийы. 2022 азымæ абаргæйæ, уыцы нымæц у нæндæс адæймаджы къаддæр.

Уый феххуысн кодта нæ республикæйы Сæргълау-уæджы раз сывæллæтты бартæ хъæхъæнæг **Коккаты Артур**. Иæ ныхасмæ гæсгæ, ныртæккæ Цæгат Ирысто-ны сидзæр сывæллæттæ хъомыл кæнынмæ райсын кæй фæнды, уыцы бинотты нымæц хæццæ кæны дæс æмæ дыууисæздæмæ. Ахæм сабийыл хуымæг дæс азæй фыл-дæр ма цæуа.

Ис ма иу ахсджиаг æууæл дæр уыцы хуыддаджы — сывæллæттæн сæ фылдæр сты хотæ æмæ æфсымæр-тæ, уымæг гæсгæ сæ хицæнгæнæн нæй, исчи сæ хъо-мыл кæнынмæ куы исæ, уæд.

Уымæг, Артур æхсызгон хабар дæр загъта. Цæвит-тон, Цæгат Ирыстоны къаддæр кæны сидзæр æмæ æнæ ныййарæджы æвдждидæй чи баззæд, уыцы сабиты нымæц.

Нæ уацхæссæг

Æхсызгон цæу

"Фатимæ" — Хуссар Ирыстоны

Рæдджы Хуссар Ирыстоны аивадуардджытæ Хетæгкаты Къостайы номыл пæддзахадон драмон театры сце-нагъы фендзысты номдзæд ирон композитор ПЛИТЫ Жаннагæй фыст балет “Фатимæ”.

Ацы уацмыс у иæ бирæ-вæрсгæ æмæ мидисджын сфæлдыстады зынгæдæр-тæй иу. Сценæйы иæ сæ-вæрыны фæнд фæзынд Мариинæ театры дзæу-джыхъæукаг филиалы ре-жиссер, Цæгат Ирыстоны аивæдты сгухт архайæг **Суанты Валеримæ** æмæ Хуссар Ирыстоны пæд-дзахадон театры аивадон разамонæг **Дзуццаты Та-мерланмæ**. Иæ дирижер у **Æлбегаты Хетæг**. Опе-райы архайджыты уæлæ-дарæсы нывгæнæг æмæ сценостаф — **Найфонты Давид**.

Хетæгкаты Къостайы ка-дæг “Фатимæ”-мæ гæсгæ ирон музыкалон уацмысы премьерæ уыд 2023 азы ноябры. Ирыстойнаг аивадуардджытæ та иæ фендзысты 22 январы. Иæ сæвæрыны хуыды фæ-зынд Мариинæ театры аива-дон разамонæг, УФ-ийы адæмон артист **Гергиты Валеримæ**. Мариинæ театры дзæу-джыхъæукаг филиалы ар-тисттæ ма хуссарырыс-тойнаг аивадуардджытæн 24 январы равидисдысты Патрик Зюскинды роман-мæ гæсгæ æвæрд балет “Парфюмер”. Уымæн дæр иæ режиссер-æвæрдæг у Суанты Валери.

ГАСАНТЫ Валери

Дзырды фарн

Æвзаг у хуыды æвдисæн, зæрдæйы уаг æргом кæнæн фæрæз.

Чигер

Литературæ Журзæррин Аивад

Дзырдаивад

Фæлгонц, уазнысан, æххæстад

Сылгоймаг

Хæйрагæн йæ цæстæнгас райста,
Хæцаг калм ын радта æвзаг.
Йæ дзæбæх уынд æвдæн уый байста,
Йæ къыхайст та радта йын саг.

Гæдыйæн уый райста йæ митæ,
Сывæллонæй — мидбылты худт.
Йæ зардæйы — бирæ фыдхинтæ...
Йæ цæссыг йæхи мидæг уыд.

Рæсугъдæй фыд-зардæтæ исы,
Йæ фыдæвзæг маргæй у дзæг.

Æмдзæвгæ "Сылгоймаг" фыст æрцыдис 1919 азы тæргæйтты мæйы 27 бон. Фæлæ махуыры рухс федта æрмæстдæр 54 азы фæстæг. Поэты уацмысты дыккаг рауагъдмæ йæ бахаста йæ чыныгаразæг Хьодзаты Ёхсар — æмдзæвгæйы къух-фыстмæ гæстæг.

Нудæсæм аз авторы царды уыдис вазыгджын æмæ уæвзæу рæстæг. Канд æвзæраг уацмыс нæ, фæлæ йæ бирæ æмдзæвгæтæ комулæфтæй мах æмбæлæм фæлварæн дуджы трагикон æнкъарæнтыл. Боноты амонд дæр не ссардта, афтæмæй йæ цард снывонд кодта йæ адæмы хæрзаудынаг. Гæ ахæм æнæххæст бæллицты уавæры райгъуырдис Алиханы æмдзæвгæ "Сылгоймаг". Уацмысы жанр у лирикон радзырд. Йæ нывæст у поэты ахаст сылгоймагмæ. Йæ сæйраг темæ — бæллиц æмæ реалон царды быцæу.

Инардыгæй та — уый уыд æвдæсæн ирон символизмы æмбæвзæдæн: сфæлдыстады алæмæт дунæ сси поэты архайды цæхæрæн "хъазæн" бынат, символон театры сценæ. Йæ удæлладдæй фæлдыстынæй авторæн йæхи цард дæр сис дзырдаивадæн. Йæ цард дæр сис аивад. Æмæ ахæм уавæры Токайы-фырты сисы бонæн нæ разæм сисы **сылгоймаджы** фæлгонц. Æмдзæвгæйы лирикон хъайтар кæд æнæном у, уæд дæр нын уый нæ къаддæр кæны не "нкъарæнтæ азæлд. Уый хуы-мæтæджы сылгоймаг нæу, фæлæ дæр зæххон зин, "хæйрагæн йæ цæстæнгас" чи райста, "хæцæг калм йæ 'взæг" кæ мæн радта, "Йæ дзæбæх" уынд зæдæн чи байста, "саг та йæ къыхайст кæмæн радта", ахæм хин, хæрзонд æмæ цымыдисаг уды хицау. Тугъанты Махарбеджы нываивады курдиат мæ куы уайд, уæд Алиханы "сылгоймаджы" сурæт, "нæмæнгæй, сфæлдыстаин. Фæлæ алчидæр хуымæ кæна, Хуыцауæй йын цы курдиат лæвæрд ис, уый. Йæ иннæ "лæмæгъ дунейы" минавæрттимæ абаргæйæ, "иблиси" хуыз чи райста, уыцы уды хуыз.

Бацамонæм, ацы уацмысы поэт символизмы æууæлтæй, сурæттæй æмæ уавæртæй куыд пайда кæны, уый. Уыдон сты царды, хъысмæты æмæ романтикæйы æндæвдæды фæстиуджытæ. Сылгоймагимæ фембæлдтыл мах æмбæлæм йæ иннæ уацмысты ("Фыццаг фæуарзты уарзт", "Уарзон фын", "Бауарзтой, бауарзтой тын"... æмæ æнд.) дæр, фæлæ уыдон "сылгоймаджы" символон мотивтæ, афтæ бæрзонд æмбæвзæдæм не схызтысты. Æмдзæвгæйы бындурæй æвæрд æрцыд **антизæгъы мадзæл**. Æмдзæвгæйы фыццаг хайы (æртæ строфайы) уынаг æвæгъдзинады æрфыст хъайтары мидæг цæстæнгасæй, дыккаг хайы (днууæг строфайы мидæг) — лирикон хъайтар ахизы бæллынад æмæ аргъуæццæг дунемæ. Уыцы днууæг дунейæн Токайы-фырты уацмысы баууæгæнæн нæй. Йæ сæнтæгæ æвæгъдзинадмæ ныцы бар дарынд. Поэт нын цы дунæ æвдисы, уымæн бæллырд æууæлтæ æмæ арæнтæ нæй. Фæлæ уый авторæн у йæ "хæзна", уымæн æмæ йæ уый ирвæзын кæны мард алыварсыгдæй, дæттты йын уды сæрибар. "Сылгоймаджы" фæлгонцæй рухсонд дунейы поэт лæвар кæны чыныгкæсджытæ:

Рæсугъдæй фыд-зардæтæ исы,
Йæ фыдæвзæг маргæй у дзæг.
Лæгæн уый йæ зардæмæ хизы,
Мæстыйæ уый — калмау хæцаг.

Йæ зардæ хæйрагæу фæливы:
Куы уары, куы хурау кæсы.
Мæлæтæу йæхимæ ыссивы,
Уый зардæтæ ласы, хæссы.

Æмдзæвгæ фыст у циппарæнхъонтæй, рифмæтæг сты дзуарæвæрдон (абаб). Поэт йæ уацмысы пайда кæны алыхуызон аивадон фæрæстæй: эпитеттæй ("Рæсугъдæй фыд-зардæтæ исы", "Фыдæвзæг маргæй у дзæг", "Мæстыйæ — калмау хæцаг"), метафорæтæй ("Хæйрагæн йæ цæстæнгас райста", "Хæцаг калм ын радта

расыг кæй у, уым. Сылгоймаджы зæххыл цæимæ нæ бары (хæйрагæ, хæцаг калм, зæд, саг, гæды, сывæллон...), ахæм нал баззад. Фæлæ ма уымæй уæлдай, уыцы "расыгæд" баст у, лирикон хъайтар бæллынады, романтизмы æмæ уарзты цæхæр кæм æнкъарæм, ахæм дунемæ. "Сылгоймаджы" иннæ мотив та нын нæ цæстытыл ауайын кæны аргъæутты дунæ. Æмæ дзы хъайтарæн уæлдай нæу, фыны цæуы архайд æви царды, уый. Йæ ныхас, цыма иу уæлдагъгæй иннæмæ хизы, уыйау ныгъуылы сæнтты дунейы æмæ сæ æнæвгъау æрвиты æндæр æвæгъдзинадмæ:

Фыруарзтæй æвæг уый фæкæуы,
Мæстыйæ фæхуыд æргом...
Кæй нæ уæ, кæй нæ уæ нæ хъæуы?!
Йæ ном у... Сылгоймаг — йæ ном.

Æппынфæстаг æй схъæр кодта, йæ фыдбылызты амидингæнæг чи у, уый. Йæ ном у... "сылгоймаг". Уый у лирикон драмæ "сылгоймаджы" сæйраг хъайтар. Йæ автор æнæхъуаджы лирик, адæймаг æнкъарæнтæ зонæг, ныффыста сылгоймаджы тыххæй арф мидисджын уацмыс. Йæ зардæйы хаста рухс æмæ хæрзаудæн хуыдытæ. Алиханы поэзи, уыцы иу рæстæг, у лирикæ дæр æмæ философи дæр. Поэт æгасæй дæр уым аныгъуылд адæймаг, æхсæндæ æмæ дун-дунейы сæгъæсты. Уыдон "хсæн мах æмбæлæм, архайды цæхæры чи фыцы, ахæм хуыдыты рæгъыл. Уым ирдæй зынынд XX æну-сы райдайæны поэтикон агурæнтæ. Токайы-фырт æрæхст-джын къухæй самадта ирон символон поэзийы сæрмагонд хуыс. Поэты лиро-эпикон ныхасыздæхт сфæлдыстæдæн знон æмæ абоны поэзийы æмиуаджы. "Сылгоймаг"-ы автор символон сфæлдыстады канд йæхи æрмдзæф не ссардта, фæлæ ма йæм бахаста йæхи психологон мидисамад, бæрзонд литературон ныхасыздæхт. Алихан алы хатт дæр фидарæй нымадта, зæххыл поэты разæм сæрмагонд, цытджын æмæ бæрзонд хæс кæй лæууы, уый.

"Сылгоймаджы" лирикон текст дæр амад у ахæм мадзæлтæг æмæ домæнты бындурыл. Алиханы хъомысджын уацмысы символтæ сты сусæг хæстæгдзинады уавæры. Уыдон æмдзæвгæйы мидисы махæн æргом кæнындæй хуыды — стæхыны онг. Арæхстджын къухæй поэт æххуыс кæны чыныгкæсгæн лирикон хъайтары миддунемæ бахизынаг. Иннæрдыгæй та — Токайы-фырты символтæ иуварсыгон не сты, арæх ныхæвæрд лæууындæй кæрæдзимæ. Æвзæраг уацмысы уыцы фæлгонцæг разынынд бындурунæй. Поэты символты æвзæг чи не 'мбары, уый йын нукуы бамбардзæн ис йæ поэзийы ахадындынад æмæ йæ лирикон таурæгъондзинады дæлзæххон хуыды. Алихан цы символты уагæвæрд æрхуыды кодта, уый йын йæ поэзийæн æрхаста æххæстад, æнæхъуаджы зардæскъæфæн æмæ хæдбыдурæд.

ХОЗИТЫ Барис

Нæ кадджын уазæг

Сфæлдыстадон хъысмæты ахæсты

Кисловодскы царæг Юлия Андрейы чызг КАУНОВА у Уарæсейы Фысджыты цæдисы уæнг, литератор, поэт. Каст фæцис Мæскуыйы журналистика æмæ литературæйы хайад. Ныртæккæ у Стъараполь крайы Фысджыты цæдисмæ исæн къамысы сæрдар.

Юлия бындур скодта журнал "Кавказы лира"-йæн æмæ у йæ сæйраг редактор. Ныртæккæ у аст поэтикон чыныджы автор, уыдонимæ: "Бумажная

башня", "Подростковый возраст", "На острове Разлобовь", "В стране Недосыпания", "Волчи времена", "Тонкие ночи", "Мозаика ощущений", "Два черных утра" (документалон проза) сси 2004 азы "Азы чыныг".

Нæ газеткæсджыты разæм хæссæм Юлийы æмдзæвгæты цикл тæлмагондæй. Ирон æвзагмæ сæ ратæлмац кодта БЫЗЫККАТЫ Земфирæ.

Юлия КАУНОВА

Скъæфы рогаг фæззыгон дымгæ.
Дуры фæстæ зул-мул æртæ фæндаджы,
Здæхгæ фæндаг акъуырдта хъæддзæу.
"Ацу галиумæ" — бирæтæн фыст дурыл,
"Ацу рахизмæ" — æппæтæн дæр фæндаг.
Галиумæ — сабыр, фыдугæгты фæндаг,
Рахизмæ — иуыл талынг — æнæцæсгомæй...
Фæдзæхсынц: "Ма цæут æмрæст:
Æрмæст иутæ кæнынд хæццæ кæронмæ."
Уæгъдбаргæ — æнæрæхыс адæмтæ:
Сæ разæм хæсмæ фидарæй тырнынц,
Ды та лæууыс, æрдæгъынды, æлхынцæ æрфыгæй,
Цыма йæ зонис, чи 'мбæлдзæн нысанмæ, кæд.

Ма ту кæн, цы цыайæ нуазыс, уырдагæ,
Уым дæн æз!
Уæд-та ма дæм æрцыдис иу хатт нуазын,
Уæд мæн куыд фæнда, афтæ, фæиуварс уыдзынæ.
Уарзты кæрæдзимæ дард уæввын, удхайраг у,
Уый æз зонын...
Ды фæзылдтæ мæнæй,
Айстай къухтæ мæ хъарм-судзгæ къухтæй,
Дæуыл фидар хæццæтæн, нæ дæ уагътон уæгъд,
Мæнæн тынг зын уыд уæд,
Удхар, хъызæмайраг уыд мæ сæр, тыхстæн...
... Афтæ адæмон цыай 'мбæхсы, чи бахус ис абон,
Уыцы хуызæг хус-хурх хъæлæстæ.

Цы нæ вæййы?!

Азы райдайæны æмæ кæроны,
Зæхх иннæрдæм куы ныззила,
Хур къæрттай куы фæхауа,
Йæ тæлийæ куы сугæгд уа...
Æмæ куы фæкæла пырхæнтæй,
Уæд уый уыдзæн нæ фæстаг бон:
Атайдзæнис, амæлдзæнис
Рухсдæттæг стæллы.
Æмæ уæд Хуыцау зæгъдзæн:
"Уый ивгъуыды уыд..."
Æмæ-та ногдæр адæмты ратдзæн.
... Цы нæ вæййы —
Чи зоны, уæд та ма?!

Реинкарнаци

Зæгъæм, фæстæмæ та цæрæм ногæй,
Рæуæг сæртæг днууæгæ дæр — уæгъдбар,
Æндæр цыдæр цæргæгойты хуызæттæ,
Куы иу вæййæм, куы та — мах хицæн.

Рæзæм, куы ленчытæ, куы та тæхæм æгæрон ранмæ,
Фæлæ, адæймаггæу, иумæ нæ ахастдзæндæг,
Нæ ныхæстæ нын не 'мбары адæймаг æппындæр,
Уым адæймаг нæ цæры, уымæн æмæ иунаг у æрмæст.

Иунаг кæй у, гæ уый тыххæй ам нæй,
Уый ам, нæ уыны нæ ауон, нæдæр ныцы...
Æнамонд у цæргæ бонты, æдзух — дыгъуырццæг,
Уæдæ, уыныс, куыд 'намонд 'мæ æдылы у, куыд тызмæг.

6. 11. 22.

Æз цъæх арвы къусы бын,
Æнæзынгæ, рог фæздæгды бындзыгау,
Фæстдзынæн уалдзыгон хуымгæнды.
Судзынæн, алыхуызон зайгæгойты хуызæн,
Æдудгаг æмæ тæсæг.
Хуры бын цыдæриддæр змæлæг ис,
Уыдонны чы 'фсæды, æхæм...
Æмæ сæм, Мæйы хуызы æркъæсдзынæн
Сæ уадтæ, доимæ кæсæгæу.
Æрмæст ногæй адæймаг нал ысуыдзынæн.

Ног карст кæрдæг туджы тæф кæны,
Цы кæны, хосдзæу, хъæлдзæг нæу, нæдæр у расы?
Раст цыма йæ сæр йæ уæлæг нал и ...
Фурдмæ йын ныттылдис цыма...

Хæйрæг æмæ сæркæуыры
Иуварс дард ахаста акулæтæй цыдæр.
Скъуырд пуртийы фыдæвон
Чи фæдзурдзæн иу рæнхъы...

Хосдзæу, нæдæр — мæрдтæй, нæдæр — æгæстæй?
Ис рæстдзинад, уый — мæнгдзинадæй тыххындæр.
Хъыхъыгæ фæздæг карст кæрдæджы сæрмагæ,
Æрыгон туг ыл лæсæнтæ кæны.

15.06.23 аз.

Æрмæ фæндагджы

Æнæрлæуæг, тæхынц рæнхъытæ
Нæ сæ 'рцахсдзынæ ницæвæр рæхыстæй,
Рæнхъытæ сæфынц... мæргъты сæр нæ дæ,
Удцырын — армдзæгъæй æнæфыст урс гæххæттæ

Фарс бацæттæ кодта
ХОЗИТЫ Барис

2010 аз

Спортивон фидиуаг

Хъабысхæст

Фæсивæг тырнынц уæлахизмæ

Дзæуджыхъæуы Спортивон-цæтæгæнæн центры январы райдайæны фæд-фæдыл цыдысты РЦИ-Аланийы фыццаг бинаг бацахсынл ерыстæ дзууæ кары богаълтты 'хсан.

4-6 январы уæлахиздзæутæ æмæ призон бинагтæ бацахсджытæ сбæрæг сты, 16 азæй кæстæр чы у, уыцы богаълтты 'хсан грекыагромаг æмæ уæгъдибар хъабысхæстæй, 9-10 январы та ерыс кодтой 18 азæй кæстæр уæвæг лæппутæ.

Кæстæр богаълтты бæрæггæнæнтимæ нæ газет-кæдджытæ базонгæ колтам, "Рæстдзинад"-ы 10 январы номыры чы 'рмæг уыд, уый фæршты.

Æрыгон богаълтты хистæр кьорды (18 азы онг) сты, æртæ-цыппар азы фæстæ хистæр спортсменты ранкытæ чы рацæудзæн, уыцы фæлтæг, æмæ сæм спортурæдзжытæ фæкæсынц уæддæй цымыдисдæрæй. Ерысы цы 250 бога-лы бацыдысты, уыдон фыццаг бинагтæ бацахсынл тох кодтой дзууадæс уæзы. Фыццаг бинагтæ бацахсын- ный уæддæй ма ерысты бæрæггæнд цыдысты, Цæгат Кавказы федералон зылды фыццаг бинаг бацахсынл ерыстæм балцæгтæ чы райздæн, уыцы богаълтæ.

Ноггæй та нæ æрыгон богаълтæ сæ иузæрддон фарсхæдзжытæ зæрдæтæ барухс кодтой сæ сæрæн архайдæй. Уый тыххæй Горæтгæрон районы командæйы хистæр тренер Лалыты Георги зæгъы: "Ацы кары нæ ныфс кæмæй хæс-сæм, ахæм лæппутæ ис алы уæзы дæр цæлдæргæйттæ. Уый у хорз æвдисæн, æмæ нæ бындурон куст кæнын хъæуы уыцы фæсивæдимæ. Февралы нæхимæ, Дзæуджыхъæуы ацы кары ерыс-тæ цæудзысты Уæрæсейы чемпионатмæ балцæгтæ рамбулынл, æмæ хуымæ уыцы ерыстæм нæ богаълтæ хорз цæттæ уой. Уый тыххæй бацархайын хъæуд-зæн лæппæт уавæртæ дæр саразынл".

Алы уæзы дæр цыди кьорд раппæлиаг фембæлды, æмæ уый ерысты кодта уæддæй цымыдисагдæр. Уæдæ, цы зæгъæн ис, кæронбæттæны фембæлдытæ кудыд тыхджын ныхмæлæуды цыдысты, уымæй та! Алкæ-цытты дæр дзы уæлахиз-дзæуы сбæрæг кæнынæн бахъуыд лæппæт тыхтæй ар-хайын æмæ фæразондзинад раивисын. Зæгъæм, 60 кг онг уæзы кæронбæттæны 1-аг бинагыл цы тох цыди, уым раппæлины аккаг сты дзууæ ныхмæлæууæджы дæр. Уыдон та уыдысты мæздæггæг богал Арслан-бег Абуков æмæ Алагирны минæвар Челдыты Инал. Сæ фембæлды дзууæ бога-лы дæр раивисын стыр уæ-лахизмæ тырнынæд. Фыццаг йæ цырды архайдæй размæ рашыд Абуков æмæ æм-былды 4:0-æй. Уый фæстæ Челдыты-фæрт хыгъд скод-та 2:4, фæлæз та йæ ныхмæ-лæууæг фæразæй 6:2-йæ. Ахæм уавæры Инал йе "ппæт тыхтæ æрæмбырд кодта, æмæ йын бантыст йæ ныхмæлæууæджы, 4 баллы кæмæн дæттын, ахæм æрт-пæрт акæнын. Уый нæ, фæлæз ма йæ гауызыл атылдта æмæ фæуæлахиз 8:6 хыгъдæй. Æмæ ахæм фембæлдытæ ерысты иу æмæ дзууæн нæ уыд. Ерысты уæлахиздзæутæ

Санаты Георги, Хъæц-мæзты Ренат, 48 кг — Цæрикъаты Амур (ГБУ ДОРСС, тренер Батырты Альберт), 51 кг — Дзатиа-ты Альберт (Горæтгæрон район, тренертæ — Санаты Георги, Хъæцмæзты Ренат), 55 кг — Елеты Сæр-мат (МБУ ДОСШ, Æрыдон, тренертæ Дзукъаты Ка-хабер, Челæхъаты Бер-ди), 60 кг — Челдыты Инал (МБУ ДОСШ, Алагир, тренер Дзодзыкаты Владимир), 65 кг — Кочысаты Дамир (Хæдæрцæты Асланы номыл академи, тренертæ Санаты Георги, Хъæцмæзты Ренат), 71 кг — Сидæмонты Артур (Цхинвал, тренер Хъоцыты Тамирлан), 80 кг — Хъеса-ты Алдат (Андиаты Сосла-ны номыл спортивон шко-ла, тренер Биазырты Мари-к), 92 кг — Савахоты Родион (Андиаты Сосла-ны номыл спортивон шко-ла, тренер Наниты Зураб, Æлборты Руслан), 110 кг — Туаты Тамирлан (ГБУ ДОРСС, тренер Æлборты Майрæм).

Хицæн спортсменты ерыстæй уæддæй, бæрæг-гонд цыдысты хуыздæр сколайæн, 2-аг бинагтæм раивисын Республикон спортивон сколайы бога-ълтæ, 3-аг та сис Горæтгæ-рон районы командæ. 1-аг бинаг бинагтæ командæйы тренер, дунæн кыласы спорты мастер Хъа-лæгаты Олег ерысты ацы-ды тыххæй зæгъта: "Нæхи цæстæй йæ фæдтам, нæ зæрдæ кæуыл дарæм, ахæм фæсивæд нæм кæй ис, уый. Нæ ерысты чысыл кыуыл-мытæ уыд, тæрхонгæнджы-тæ нæм фæг кæй нæ уыд, уый тыххæй, фæлæз уæддæр сарæхстысты нæ тренертæ, нæ 'хуысгæнджытæ, æмæ фæсивæд сæхи сæрæнæй раивисын. Нæ школа 1-аг бинагтæм кæй раивис, уый дзурæг у, нæ тренертæ, сколайы директор Хъоцы-ты Георгины разамындæй дысæлдæхтæй кæй ку-сынц, ууыл. Дæрдæр дæр архай-дзистæм нæ 'ппæт хуызтæй фæсивæды раст фæндагыл аразынл. Нæ размæ ис ног хæстæ, æмæ уыдон сæх-хæст кæнынл кудыстæм æвæллайгæйæ".

БАСКАТЫ Уырызмæг

Хъомылад

Æвзонг аивадуардзжытæ

2023 азы нæ рес-публикæй театры спектаклтæм бакасты-ты Цæгат Ирыстоны авд мин сколадзæуы, "Театр — сывæллæт-тæн", зæгъгæ, уыцы проекты фæлтæты.

Уый тыххæй фехъусын кодта республикæй Ахуырады министрды пресс-службæ. Æрыгон аивадуардзжытæн æгас-цуай загътой Евгений Вахтанговы номыл академион Уырыссаг театр, Тæбæхсæуты Балойы номыл Цæгат Ирыстоны паддзахадон академион театр, бæхты театр "Нар-тæ" æмæ театр "Сабит". Уымæй уæддæй, Цæгат Ирыстоны дæс сколайы ацæуынц "Гергиты Ларисæимæ театралон уроктæ", зæгъгæ, мадзæлттæ.

Проект "Театр — сы-вæллæтæн"-ы сæйраг нысан у, программæ "Пушкины картæ"-мæ чы нæ хуы, уыцы кæстæр æмæ театралон кары са-биты театралон аивади-мæ хуыздæр базонгæ кæнын.

РУБАЙТЫ Зæринæ

Æфсинтæн зонынæн

Гæртæ æхсгæйæ, уæ куктæ нæ скуыд-тæ кæндзысты, рæстæгæй-рæстæг-мæ сæ дзымарийы хæлцæ донны куы 'нхъæвзат, уæд.

***

Ног цæнгæт тебæ, хæринаг кæныны размæ уал хъæуы артыл дзæбæх стæвд кæнын, йæ мидæг та йын цæхх ныккæнын.

***

Сапон хурмæ нæ стайдзæн, йе 'вæрæн кьопп ын узал доны тылд хæццилы куы стухай, уæд.

***

Ссад æмæ æндæр кьурупатæм змæл-джытæ нæ быр-дзысты, сæ хæццыл-ны голджытæ сын цæхджын доны куы баудайат, уæд.

***

Кæсаг кæм уыд, цæмæй уый æвзæг тæф сæуау, уый тых-хæй йæ хъæуы цæх-сын цæхджын доны.

***

Цæмæй цæлгæ-нæн хæринаджы тæф ма кæна, уый тыххæй газы пецы судзæнтыл хъæуы цæхх ныккæнын.

***

Кæд, хæринаггæн-гæйæ, тебæйыл сой фынк кæна, уæд ыл хъæуы цæхх баф-тауын.

***

Цæмæй бæлтæр-на ма хус кæна, уый тыххæй йыл бафтаут дзымари.

Арфæтæ

Цæгæраты Елхъаны фырт Ирбегæн

Æрыдоны цæрæг Цæгæраты Елхъаны бинонтæ сты узæг-æрзон, кæрдзындæттон, æгъдауæхсæстæг, æнгом бинонтæ. Кæд хæдзæры хистæр Елхъан нал ис, уæддæр йæ нæртон фарн дарддæр царды æхсæнадмæ хæссынц йæ фырт Ир-бег æмæ йæ кæстæртæ: лæппу Хетæг, стæй дзууæ чыз-джы — Мерседес æмæ Аланæ.

Хæдзæры хистæр — æфсин Цæгæраты-Хоситы Зинаæ бузыны у йæ чындзæй — заманхъылга Мыртæзты Солтан-беджы чызг Ленæйæ. Цæрынц, куд мад æмæ чызг, аф-тæ.

Ныртæккæ Ирбег йæ фыды фæрнджын кæрты аразы ног дзууæуæлдзгон хæдзæр. Амондджын кьона, кувæддон кудтæ фæуа, уыцы арфæ зæгъдæй Хуыцау! Хæдзараразæгæн йæ пьлæнттæ дардыл вæййынц, æмæ дæ къухы бафтæнт!

Ирбег, нæ зæрдæ дын зæгъы æнгæниздзинад æмæ бинонты амонд!

Бинонтæдæрæг дæ, адæммæ цæрын зоныс, архайс, дæ зæрдæйы хорздзинæдтæ тауыс æхсæнады, æмæ дæм дæ хæртæ фæстæмæ сæдæйæ здæхæнт!

Земфирæ æмæ Валя

Бузыны уæ стæм!

Ног 2024 азы къæсæрыл нæ уарзон газет "Рæстдзинад"-мæ æрбацыд бирæ арфæйы ныхæстæ хуыздæй, стæй нæ газеткæдджытæй.

Уыдонимæ: Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Сæргълæууæг Сергей Мейло, Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Хицауады сæрдар Дзаныты Барис, Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Парламенты Сæрдар Тускъаты Таймураз, Бæгъаныфыцæн компани "Бавари"-йы разамонæг Битарты Вячеслав, Цæгат Ирыстоны Хетæгкаты Къостайы номыл университеты журналистикæйы факультеты декан Хæбæлаты Фатимæ, Культурæйы куджыты æппæтуæрæсеон профæдисы Цæгат Ирыстоны республикон организацийы сæрдар Годжиаты Еленæ, Акционерон æхсæнад "Осетия-Полиграфсервис"-ы генералон директор Козаты Витали æмæ йе 'муксджытæ, Æппæтуæрæсеон политикон парти "Граждæ-наг платформæ"-йы регионалон хайады сæрдар Гиоты Руслан, спорты сгъыхт ма-стер, Уæрæсейы бæхты спорты вице-президент Тугъаны Владимир, Олимпиаг хъæзтыты дзууæ хатты чемпион, ЦИПУ-йы кадджын профессор Хæдæрцæты Махарбег, Æппæтуæрæсеон æхсæнад "Уæрæсейы æвзонгад"-ы сæрдар, мæс-куылаг ирæттæ æхсæнады сæрдар, педагогон наукаы доктор Абайты Алан, рес-публикон психиатрон рынчындоны дохтыр, хайады разамонæг Хъодзаты Эрик.

Се 'ппæтæн дæр стыр бузыны зæгъæм æмæ зæрдийаг арфæтæ кæнæм Ног 2024 азы кадæн! Фарн æмæ амонд уæд уæ хæдзæртты, уæ кæстæртæ уæхи фæндаг цардæфæстæй уæрæх фæндæгтыл цæуæнт, æмæ сæ рæстæдзжы хор-зæх уæд!

Нæ дуне сабыр куд уа, уæлахиз æмæ æнтыс-джын куд уат уæ бæрзонд бинагтæ, хуыддæгты, бæллицты, фæндты, уыцы амонд уæд! Уæлахиз уæд нæ зæрдæдæн Ирыстон!

Газет "Рæстдзинад"-ы куджытæ

Ахудынæн

Ногбоны арфæтæ

Æхсæвыгон иу лæгæн йæ хæдзæр ссыгъди. Хъæуыстæг фæдисы фесты æмæ йæ хуысын кæнынц. Хæдзæры бинонтæ кæуынц, æрдиаг кæнынц.

Уалынмæ иу хæрæг лæг æрхæццæ, хæдзæры хицауы уæлхъус æрлæууыди, дамбæца фæлвæдтæ, хæрдмæ дзы фондз æхты фæкодта æмæ йæм дзуры:

— Гъе ныр дæ Ног азы хорзæх уæд! Ды дынджыр арт скодтай, æз та дын гæрæх-тæ фæкодтон.

Тъараны цæст

Иу мæгуыр лæг цыдæр бæрæгбоны сыхбæсты йæ хæдзармæ хуыдта, æмæ йын ници кумымта. Мæгуыр лæгæн уый фæхъыг, æмæ сæм дзуры: — Сымах мæнмæ ахæм цæстæй ма кæсут! Кæд мæ хæдзарæн йæ рудзынг тырарны цæсты хуызæн у, уæддæр дзы мидæгæй еугæф бирæ ис.

Арахъхъ æмæ кæрдзын

Иу зæронд усы пырыстыф арахъхъ уадзгæ æрхæстæ. Хуыддæг тæрхонмæ бацыди, æмæ йæ фæрыснц: — Дæхи сраст кæнынны тыххæй ма цы зæгъыс?

Уæд зæронд ус йæ ронæй хъæбæр нархоры кæрдзын раласта æмæ тæрхо-ны лæгмæ дзуры: — Мæнæ ма ацы кæрдзын афтидæй бахæр, æмæ кæд дæ хуыры нæ ныссæдзæ, уæд мæнæн тæрхон нæ, фæлæз мæ топпытæм æрæвæрут!..

Уыцы дзырды тыххæй зæ-ронд ус фæраст и.

"Фæдис, мæ сыхбæстæ!"

Иу хъал чызджы фыдмæ æн-дæрхъæуккаг усгуртæ æхсæвы æр-фысым кодтой æмæ сæ иу æмбалы номæй чызгыл дзурынц.

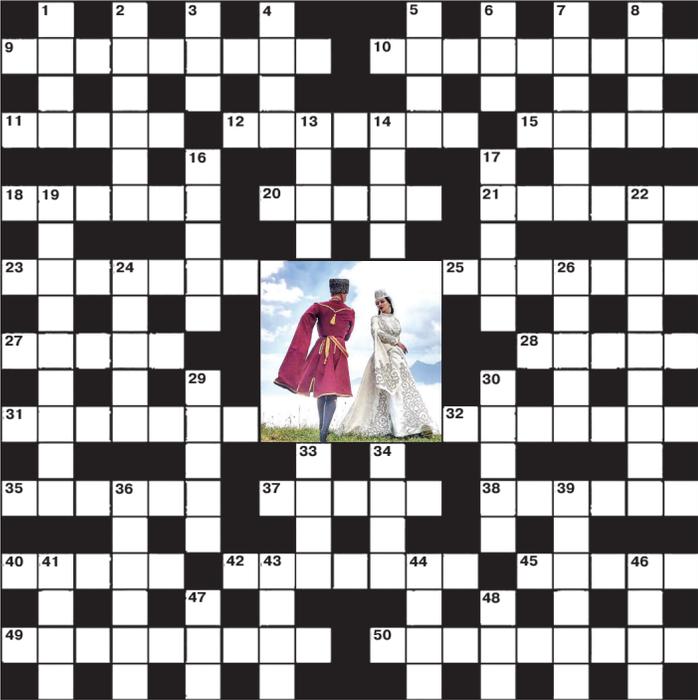
Иу хъал чызджы фыдмæ æн-дæрхъæуккаг усгуртæ æхсæвы æр-фысым кодтой æмæ сæ иу æмбалы номæй чызгыл дзурынц.

Пошив матрацев и одеял, есть в наличии и на заказ; стирка и чешка шерсти. Тел.: 8-989-037-18-04.

Номеры радхæссæг редактор — Хæмыцаты Морис. Рауагъды редактор — Баскаты Эльзæ. Дизайн: 1-аг фарсæн — Халиты Исæ; 2-аг фарсæн — Рубайты Нелли; 3-аг фарсæн — Гуыцмæзты Зæринæ. Корректортæ: 1-аг æмæ 2-аг фарсæн — Дзоуыты Тамарæ; 3-аг фарсæн — Галгойты Наташæ; 4-æм фарсæн — Кæлукты Фатимæ.

Дзырдбыд

Дзуаппытæ 30 декабры мыхуыргонд дзырдбыдæн

- 1. Ног аз. 2. Хотых. 3. Гуда. 4. Тута. 5. Зæлдаг. 6. Дæлдзæх. 7. Танзани. 8. Хынцæг. 9. Заууат. 10. Ахуыргæнæг. 11. Æмбисæхсæв. 12. Абест. 13. Хæрæг. 14. Ихсæд. 15. Ниагæрæ. 16. Сгæллад. 17. Майрæмбон. 18. Æф-хæлд. 19. Æфсарм. 20. Доллар. 21. Борæтæ. 22. Гæртæмхор. 23. Гæ-рæм. 24. Ветар. 25. Бал-лæбураг. 26. Хъæбæр-хор. 27. Æлыг. 28. Хос-гæнæг. 29. Ногбон. 30. Бæрæгбон. 31. Зæрдæ-сæр. 32. Рæдæнг. 33. Тæригæд. 34. Бæзн. 35. Ногниск. 36. Рент-ген.

ФÆРСЫРДÆМ: 9. Газеты, радиойы, телеуынады кусæг. 10. Хъæуонхæдзарæдон культур. 11. Æнæкæдзил. 12. Дзылæ, адæм. 15. Кувстгонд царм. 18. Тыл. 20. Хуыдæджы хомаг. 21. Хæрынæн бæзгæ хъæддæг зайæгой. 23. Токаты Асæхы пæсæ. 25. Галдрахæтæй цæуæг. 27. Хион, тухæстæг. 28. Циндзинад. 31. Хæринаджы хъæвæн. 32. Хъæу Мæздæ-дзæ районы. 35. Æнахос. 37. Æхцыйы бæрц. 38. Ирон адæмон сфæлдыстæды Уациллайы фæззон чызджы ном. 40. Æр-дзон фæзынд сæумæрайсом. 42. Дунейы хæйттæй иу. 45. Æрдæг. 49. Чынды, æлгын. 50. Бæлас.

БЫРЫДÆМ: 1. Æфцæг хæбæсты. 2. Хæрыны афон. 3. Нымæц. 4. Бирæ. 5. Стæлыгуппар Авд хойæ иу ном. 6. Хай-уанмæ æвзидæн. 7. Доны транспорт. 8. Гагадыргъ бæлас. 13. Хæрынæн бæзгæ хъæддæг зайæгой. 14. Буары хай. 16. Сакъадах Вьетнамы. 17. Тебæ. 19. Донхауæн. 22. Артаг. 24. Сугстæтæн кьодæ. 26. Хæдзæры аивгæнæн дзæуа. 29. Лит-тературайы хуыз. 30. Цыминаг нозт. 33. Зæххы кьорийы алыварс. 34. Паддзахад Европæйы. 36. Африкæйаг паддзахæдæй сæйраг горæт. 39. Уæлæдæрæсæн зиянкæссæг. 41. Дзууæ паддзахæдæ 'хсан бинаг. 43. Хыг. 44. Æргом дзырды... нæй (æмбисонд). 46. Мулкæй æфхæрд. 47. Фыдызгæлæй конд тæтæйраг хæринаг. 48. Хъарм бастæйы царæгой.

Information section containing contact details for the newspaper, including phone numbers, email addresses, and social media links. It also includes a small advertisement for a printing service.